

Tarkastuslautakunnan

ARVIOINTIKERTOMUS

2018

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen jäsenkunnille

1. Tarkastuslautakunta

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen 31.12.2018 saakka voimassa olleen perussopimuksen mukaan tarkastuslautakunnan muodosti jäsenkuntien valitsevat kahdeksan jäsentä. Perussopimuksen mukaan lautakunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, jotka eivät voi olla samasta jäsenkunnasta.

Jäsenkuntien valtuustot ovat valinneet toimikaudeksi 2017 - 2020 tarkastuslautakunnan, joka on toiminut 31.12.2018 saakka seuraavassa kokoonpanossa:

- Aulikki Salo, puheenjohtaja, Kauhava (varajäsen Anna-Leena Ritala)
- Lauri Koivukangas, varapuheenjohtaja, Evijärvi (Ulla Lassila)
- Vesa Autio, Kauhava (Kari-Veli Mäkelä)
- Taina Huhtala, Kauhava (Sirpa Kyyriäinen)
- Heli Saari, Evijärvi (Aapo Kirsilä)
- Jan-Erik Sandvik, Kauhava (Arto Rinne)
- *Seija Autio, Lappajärvi (Ville Väkeväinen)*
- *Jari Hernesniemi, Lappajärvi (Maarit Ahola)*

(Kursivoituna Lappajärven edustajat, jotka ovat toimineet tarkastuslautakunnan jäseninä 31.12.2018 saakka)

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen perussopimusta muutettiin Lappajärven erottua kuntayhtymästä 1.1.2019 alkaen siten, että kuntayhtymän tarkastuslautakuntaan kuuluu kuntayhtymän perussopimuksen 11 §:n mukaan jäsenkuntien valitsevat kuusi jäsentä. Tarkastuslautakunnan jäseninä ovat toimineet 1.1.2019 alkaen edellä mainitut kuusi Kauhavan ja Evijärven valtuustojen valitsemaa tarkastuslautakunnan jäsentä.

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut OTM, YTM Janne Niemi KPMG Oy Ab:sta.

Vuoden 2018 arviointityö sisälsi kolme kokousta vuonna 2018 ja viisi kokousta tilikauden päättymisen jälkeen.

Tarkastuslautakunnan kokouksissa on ollut kuultavana:

- kuntayhtymän johtaja Antti Perkkalainen
- hoitotyön johtaja Piia Kujala
- johtava hammaslääkäri Riitta Hautala
- työhyvinvointisuunnittelija Anne Annala
- työsuojeluvaltuutettu Minna Visti
- sosiaalipalvelujen johtaja Elisa Roimaa
- talousjohtaja Ilpo Koivisto
- johtava ylilääkäri Heidi Ojala.

Lisäksi Kuntayhtymä Kaksineuvoisen tarkastuslautakunnan ja Kauhavan kaupungin tarkastuslautakunnan yhteiskokouksessa 19.2.2019 kuultiin kuntayhtymän johtajaa Antti Perkkalaista, hoitotyön johtajaa Piia Kujalaa ja vanhustyön johtajaa Terhi Haapalaa. Lautakunta on tutustunut terveystalouden vuodeosastoon Kauhavalla. Lautakunnan kokouksia on järjestetty Kauhavan lisäksi Ylihärmässä, Evijärvellä sekä Korttesjärvellä.

2. Edellisen arviointikertomuksen huomioiden seuraaminen

Edellisessä arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota lasten ja perheiden sosiaali- ja perhetyön määrärajoista noudattamiseen, sosiaalipalvelujen menojen jatkuvaan kasvuun, ikäihmisten palveluissa jokaisen asiakkaan osalta riittävään palveluaikaan ja laadukkaaseen hoitoon sekä Kuntayhtymä Kaksineuvoisen kehittämisen jatkamiseen kestäväällä tavalla huolehtien henkilöstön jaksamisesta samalla pitäen kustannuskehitys suotuisana.

Yhtymähallitus on käsitellyt arviointikertomusta kokouksessaan 12.6.2018, mutta varsinaista vastinetta yhtymähallitus ei ole antanut edellisessä arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin.

Tarkastuslautakunta velvoittaa yhtymähallituksen antamaan jatkossa vastineen tarkastuslautakunnan esittämiin huomioihin. Vuoden 2018 arviointikertomuksen osalta määräaika yhtymähallituksen vastineelle on 31.10.2019.

3. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Kansanterveystyön toimeenpanoa, sosiaalihuoltoa sekä muita perussopimuksen mukaisia tehtäviä varten Kuntayhtymä Kaksineuvoisessa on neljä tulosaluetta: hallinto- ja tukipalvelut, sosiaalipalvelut, ikäihmisten palvelut ja terveyspalvelut.

Tarkastuslautakunta toteaa tilivuoden 2018 arviointityön perusteella seuraavaa:

Hallinto ja talous

Hallinto- ja henkilöstöpalveluiden strategisena tavoitteena oli taata hallinto-organisaatioille oikea ja oikea-aikainen tieto päätöksenteon tueksi sekä nopeat hallinto-, logistiikka- ja muut tukipalvelut. Strategisena tavoitteena oli myös atk:n täysimääräinen hyödyntäminen hallinto- ja talousprosesseissa.

Yhtymähallitus on seurannut toiminnan ja talouden kehitystä talousarviovuoden aikana kokousaikataulun mukaisesti annetuilla talouskatsauksilla. Talouden kehityksestä on raportoitu jäsenkunnille hallintosäämän aikataulun mukaisesti osavuosikatsauksissa. Kuntayhtymän talousjohtaja on ollut täysiaikaisesti maakuntavalmistelun palveluksessa ajanjaksona 7.3. – 31.8. ja sen jälkeen hän on käyttänyt työajastaan 40 % kuntayhtymään.

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen on ollut aktiivisesti mukana alueellisten tietohallinnon palvelujen kehittämisessä. Maakunnalliseen sote-valmisteluun liittyen Kuntayhtymä Kaksineuvoisen tietohallintopäällikkö on laskutusperiaatteella käyttänyt osan työajastaan maakunnan tietohallintoprojekteihin.

Kuntayhtymän johdon tulee ryhtyä toimenpiteisiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan saattamiseksi asianmukaiselle tasolle.

Terveyspalvelut

Toimintavuosi 2018 on ollut aktiivisen kehittämisen vuosi terveyspalveluissa. Hyvinvointikeskus ja –asema konseptit sekä etälääkäripalvelut aloitettiin vuonna 2018. Vuoden aikana toteutui 157 etälääkärivastaanottoa. Akuutti- ja kuntoutusosasto yhdistettiin yhdeksi sairaalaosastolle Kauhavan keskustaajamaan ja samaan aikaan käynnistettiin kotisairaaloiminta.

Lääkäripalvelujen keskittäminen Kauhavan hyvinvointikeskukseen on vaikuttanut myös avosairaanhoidon. Tämän lisäksi avosairaanhoidossa on pidennetty myös kiirevastaanoton aukioloaikaa. Avosairaanhoidon talousarvio ylittyi lääkäripalvelujen osalta, laboratorio ja röntgenpalvelujen ostopalveluissa sekä hoitotarvikkeiden ostoissa ja jakelussa. Toimintavuoden 2018 aikana lääkäreiden vastaanottoiminta hyvinvointiasemilla päättyi.

Suun terveydenhuollon toiminta on ollut toimintasuunnitelman mukaista ja talousarvio on toteutunut sen osalta suunnitellun mukaisesti.

Hammashoito ja sen ajanvarausjärjestelmä toimivat hyvin Kuntayhtymä Kaksineuvoisessa ja suun terveydenhoidon palvelu on hyvällä tasolla.

Kotisairaaloiminta on käynnistynyt hyvin ja toiminnasta on saatu positiivista palautetta käyttäjiltä ja heidän läheisiltään. Lisäksi kotisairaaloiminnan kautta on saatu myös vähennettyä osastopäiviä.

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen siihen, että Kauhavalla lääkäreiden vastaanottoaikoja on pidennetty ja sitä kautta on saatu purettua jonoja. Aika ajoin päivystysvastaanotto kuitenkin ruuhkautuu, jolloin asiakkaiden odotusajat venyvät kohtuuttoman pitkiksi.

Sosiaalipalvelut

Lasten ja perheiden sosiaalityön ja perhetyön osalta sijaishuollon palvelujen osalta perhehoidon kulut olivat hieman ennakoitua suurempia kun taas vastaavasti laitoshoidon kulut olivat ennakoitua pienemmät.

Tilikauden aikana pätevien sosiaalityöntekijöiden palkkaaminen oli erityisen vaikeaa, vaikka mm. palkkausta tarkistettiin. Resurssien vähäisyys heijastui tilinpäätöksen mukaan myös tehtävien suorittamiseen ja lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Tilikauden aikana perhekeskusmallia kehitettiin eteenpäin laaja-alaisella yhteistyöllä.

Tarkastuslautakunta näkee ongelmallisena sosiaalityöntekijöiden rekrytoinnin tilanteen ja edellyttää, että johto tekee toimenpiteitä työntekijöiden saatavuuden parantamiseksi, esimerkiksi työnantajamarkkinoinnin avulla.

Ikäihmisten palvelut

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen ikäihmisten palvelualueeseen kuuluvat seuraavat palveluyksiköt: toimintakykyä ja elämänhallintaa tukevat palvelut, kotihoito ja asumispalvelut. Ikäihmisten palvelujen palvelurakenteen muutoksia jatkettiin siten, että painopistettä pyrittiin siirtämään ennaltaehkäiseviin palveluihin ja kotihoitoa tukevien palvelumuotojen kehittämiseen. Palvelurakennetta on edelleen tarkoitus muuttaa valtakunnallisten linjausten mukaan sellaisiksi, että tehostetun palveluasumisen vaihtoehtona ovat kotihoito ja erilaiset

omaishoidon tukipalvelut. Ikäihmisten palvelujen toiminnalliset tavoitteet saavutettiin lähes suunnitellusti.

Tulosyksikön sisällä toimineen ikäneuvolan nimi muutettiin tilikaudella asiakasohjausyksiköksi. Tämän yksikön toimintaa vahvistettiin palvelukoordinaattorin viran perustamisella. Vuonna 2018 organisaation yhtenä tavoitteena oli, että 5-6 % alueen yli 75-vuotiaista asukkaista olisi omaishoidon piirissä ja tämä tavoite myös saavutettiin (5,4 %)

Vuorohoitopaikat keskitettiin vuonna 2018 Ylihärjän Artturintupaan ja Evijärven vuorohoito-osastolle. Kuntayhtymä Kaksineuvoisen omissa ympärivuorokautista hoivaa tarjoavissa yksiköissä oli vuoden lopussa 211 asukasta ja puitesopimuksin sekä palvelusetelijärjestelyin muissa asumispalveluyksiköissä 69 asukasta. Jonotusaika tehostetun palveluasumisen piiriin oli 1-2 kuukautta.

Kaikkien palvelualueiden osalta tarkastuslautakunta toteaa, että erilaista kehittämistyötä on tehty vuonna 2018 monipuolisesti.

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen tiedottaminen on tarkastuslautakunnan arvion mukaan monipuolista ja näkyvää.

4. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen tilikauden tulos osoittaa ylijäämää 11 718,19 euroa. Kuntien maksuosuudet kasvoivat edellisvuodesta 5,6 milj. eurolla. Toimintatuottojen talousarvion toteumaprosentti oli 104,5 %. (2017: 99,7 %). Kuntayhtymän toimintakulut olivat vuonna 2017 yhteensä 96,4 milj. euroa ylittäen edellisvuoden toteuman 5,6 milj. eurolla.

Sosiaalipalvelujen kuntaosuudet kokonaisuutena jäivät alle talousarviossa arvioidun, vaikka palvelujen käytön kasvun takia Kauhavan kuntaosuus ylittyikin. Sosiaalipalvelujen toteutuminen talousarvion mukaisena johtui pääasiassa säästöistä henkilöstökuluissa, mikä puolestaan johtui pääasiassa siitä että pätevien hakijoiden puuttuessa avoinna olleita virkoja ei saatu täytettyä. Sosiaalipalvelujen talousarvion nettokulujen toteuma oli 98,9 %. Kuntayhtymän omien kehitysvammaisten asumispalveluyksikköjen henkilöstömenot olivat toimintayksikköjen osalta arvioitua korkeammat, mihin vaikutti osaltaan sijaisten tarve ja alaikäisten lasten tilapäishoidon ja omaishoidontuen vapaiden toteuttaminen, sillä palvelut pyrittiin järjestämään Kuntayhtymä Kaksineuvoisen omana toimintana eikä ostopalveluna.

Terveyspalveluiden osalta erikoissairaanhoidon kulut jatkoivat voimakasta kasvua vastoin odotuksia. Terveyspalvelujen oman toiminnan nettokulut ylittivät talousarvion noin 0,8 miljoonalla eurolla, minkä taustalla on suurimpina selittävinä tekijöinä ennakoitua suuremmat ostopalvelukustannukset lääkäri-, laboratorio- ja röntgenpalveluissa. Erikoissairaanhoidon kulut ylittivät talousarvion 10,1 prosentilla (28,99 M€ -> 31,93 M€) eikä talousarviossa ennakoitu kulujen pienentyminen vuodesta 2017 toteutunut. Nettokulujen toteuma oli 108,5 %. Evijärven osalta erikoissairaanhoidon kulut ylittivät talousarvion 0,3 milj. eurolla, Kauhavan osalta 2,3 milj. eurolla ja Lappajärven osalta 0,3 milj. eurolla.

Ikäihmisten palveluiden palvelualueen nettokustannukset toteutuivat 0,9 milj. euroa suurempina (toteuma 104,5 %) talousarvioon nähden. 0,2 milj. euroa kustannuksista selittää luottotappioksi kirjatut vuodelta 2014 periytyvät saamiset Lappajärven ja Evijärven kunnilta. Lisäksi palvelutarve kasvoi ennakoitua enemmän – kotihoidon palvelutarve kasvoi 11,2 % ja tehostetun palveluasumisen tarve 9,7 % talousarvioon verrattuna. Suurimmat

poikkeamat talousarvioon nähden tulivat henkilöstökulujen ylityksissä, avustuksissa ja osopalveluissa. Henkilöstökulujen ylittämistä aiheuttivat mm. runsaat sairauspoissaolot.

Vuonna 2018 asiakaspalveluiden ostot olivat 42,1 miljoonaa euroa, talousarvion toteutumaprosentti oli 107,6 ja kasvua edellisvuodesta 2,3 miljoonaa euroa/5,8 prosenttia. Asiakaspalveluihin sisältyvät erikoissairaanhoidon kulut 31,9 milj. euroa kasvoivat edellisvuodesta 2,0 milj. euroa (6,7 %).

Muiden palveluiden ostot kasvoivat edellisvuodesta 7,0 prosenttia ollen 9,1 miljoonaa euroa ja talousarvion toteutumaprosentti oli 106,4. Suurinta kasvu oli röntgen- ja pesulapalveluiden ostoissa. Pesulapalveluiden nousu aiheutui toimintatavan muutoksesta, jossa omista tekstiileistä siirryttiin vuokrattekstiilien käyttöön.

Seuraavassa taulukossa on esitetty jäsenkuntien maksuosuuksien kehitys vuodesta 2011:

milj. euroa	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Evijärvi	5,9	6,6	6,6	6,6	6,5	6,5	6,4	6,1
Evijärvi esh							3,5	3,9
Evijärvi	5,9	6,6	6,6	6,6	6,5	6,5	9,9	10,0
Kauhava	36,8	39,4	41	39,6	36,8	38,5	36,7	40,1
Kauhava esh	18,9	18,8	20,4	21,3	21,1	22	21,9	23,5
Kauhava yht.	55,7	58,2	61,4	60,9	57,9	60,5	58,6	63,6
Lappajärvi	7,3	8,2	8,5	8,5	7,8	7,9	7,8	8,2
Lappajärvi esh	4,1	4,3	4,1	4,2	4,1	4,1	4,5	4,5
Lappajärvi yht.	11,4	12,5	12,6	12,7	11,9	12	12,3	12,7
Yhteensä	78,2	78	81,2	80,6	76,4	79	80,8	86,3

Sairauspoissaolojen määrä oli 16.582 (15.561 vuonna 2017) kalenteripäivää, jonka lisäksi tapaturmapäiviä oli yhteensä 799 (841) kalenteripäivää. Sairauspoissaolot olivat keskimäärin 21,3 (18,7) kalenteripäivää/henkilötyövuosi. Edellisvuodesta henkilöstön sairauspoissaolot kasvoivat 2,6 pv/henkilötyövuosi. Kuntayhtymä Kaksineuvoisen tavoitteena vuodelle 2018 oli saada sairauspoissaolot vähenemään 15 pv tasolle per henkilötyövuosi.

Sairauspoissaolojen tavoitetasoa vuodelle 2018 ei ole saavutettu, vaan sairauspoissaolojen määrä on kasvanut merkittävästi.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä sitä, että Kuntayhtymä Kaksineuvoisen toiminta ja hallinto sopeutetaan muuttuneeseen tilanteeseen, jossa Lappajärvi ei enää ole Kuntayhtymä Kaksineuvoisen jäsenkunta.

5. Investoinnit

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen kokonaisinvestoinnit olivat 65,1 tuhatta euroa. Talousarviossa investointeihin oli varauduttu 494,6 tuhannella eurolla ja investointien talousarvion toteutuma oli siten 13,2 %. Talousarvion investoinneissa oli varauduttu maakunnallisen potilastietojärjestelmän uusimisen kustannuksiin ja laitteiden hankintaan varattu yhteensä 270 tuhatta euroa. Hankinta siirtyi tuleville vuosille.

6. Tulevaisuuden näkymät

Lappajärvi on irtautunut Kuntayhtymä Kaksineuvoisesta 1.1.2019 alkaen. Jäsenkunnan eron seurauksena myös Kuntayhtymä Kaksineuvoisen toimintaan tulee muutoksia vuoden 2019 aikana.

Sipilän hallituksen valmisteleva Sote-uudistus kaatui tilikauden päättymisen jälkeen maaliskuussa 2019. Sote-uudistuksen valmistelu on sitonut myös Kuntayhtymä Kaksineuvoisen resursseja. Kuntayhtymä Kaksineuvoisen tai ylipäätään alueen julkisten sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisen muotoautumisen tulevaisuudessa on edelleen osittain hämärän peitossa, koska maakunnalliset ratkaisut ovat auki.

Kauhavalle rakentuva hyvinvointikeskushanke on edennyt vuoden 2018 aikana ja Kuntayhtymän tavoitteena on, että uusi hyvinvointikeskus olisi valmiina vuoden 2022 alkuun mennessä.

7. Yhteenveto

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen talousarvio ylittyi merkittävästi vuonna 2018 ja tieto ylityksestä tuli poikkeuksellisen myöhään. Tarkastuslautakunta edellyttää, että Kuntayhtymä Kaksineuvoisen talouden seuranta tulosalueittain tilikauden aikana on säännöllistä ja mahdollisiin talousarvion ylityksiin reagoidaan tilikauden aikana välittömästi sekä edellä mainituista tiedotetaan Kuntayhtymä Kaksineuvoisen hallitusta ja jäsenkuntaa.

Lautakunnan kuultavana olleiden viranhaltijoiden tapaan myös tarkastuslautakunta on huolestunut erikoissairaanhoidon kulujen jatkuvasta kasvusta ja näkee tärkeänä, että Kuntayhtymä Kaksineuvoinen pitää erikoissairaanhoidon kulut hallinnassa sen käytettävissä olevin keinoin.

Tarkastuslautakunta haluaa selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin ryhdytään, jotta sairauspoissaolojen määrä saadaan jatkossa tavoitetasolle.

Tarkastuslautakunta haluaa 31.10.2019 mennessä vastauksen arviointikertomuksessa esitettyihin tarkastuslautakunnan esiin nostamiin asioihin.

Tarkastuslautakunta esittää tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille tilivuodelta 2018.

Kauhavalla 15. toukokuuta 2019

Aulikki Salo
puheenjohtaja

Lauri Koivukangas
varapuheenjohtaja

Vesa Autio
jäsen

Taina Huhtala
jäsen

Jan-Erik Sandvik
jäsen

Heli Saari
jäsen